

Verslag G32-leerkring Omgevingswet
23 maart 2017, 13 – 16.30 uur, Amersfoort
Thema: DSO

Tijdens de themabijeenkomst in de ochtend hebben Bert Uffen (Programma Aan de slag) en Cees van Westrenen (KING/VNG) een toelichting gegeven op de stand van zaken van het DSO en de informatiehuizen.

Belangrijke uitkomsten van deze presentatie:

- Op de site van het Programma aan de slag met de Omgevingswet komt binnenkort meer informatie over het DSO
- Er wordt gewerkt aan een routeplanner voor het DSO, input van meedenkers is welkom
- Meedoen aan kennisateliers geeft een grote kennisvoorsprong voor de organisatie; contact daarover verloopt via de business liaisonmanagers (Cees van Westrenen en Marco Lurks voor gemeenten)
- In de presentatie van Bert Uffen zit een overzicht van vacatures om mee te denken of pilots te begeleiden.

BLOK DISCUSSIE

Maarten Hoorn van Platform31 begint het middagdeel met een discussieblok aan de hand van drie stellingen.

Stelling 1: Het DSO is de belangrijkste schakel voor succes Omgevingswet? (Vrij gelijke verdeling voor- en tegenstanders)

Voorstanders stellen dat informatie-uitwisseling begint met een gezamenlijk beeld over hoe je informatie moet uitwisselen. Zij beschouwen tegelijkertijd het DSO niet enkel als tool, maar als stelsel, waarin cultuurverandering wordt meegenomen.

Tegenstanders vinden de beweging (houding, gedrag en cultuur) die de organisatie met de Omgevingswet moet maken belangrijker, de instrumenten komen daarna. Zij zien het DSO als een heel belangrijk sluitstuk.

In het midden staan deelnemers die stellen dat informatievoorziening en het veranderproces van de organisatie hand in hand gaan.

Stelling 2: Door de ontwikkeling van het DSO zal invoering van de Omgevingswet nog even worden uitgesteld. (Meer voor- dan tegenstanders van deze stelling)

Voorstanders denken dat het complexe DSO de invoering van de wet inderdaad zal vertragen; tegenstanders menen dat de wet zal worden uitgesteld, maar eerder door vertraging in het juridische traject.

Stelling 3: Gemeenten zijn belangrijke bronhouders: beschikbare informatie moet goed ontsloten worden en dat lukt ook al goed. (Minder voor- dan tegenstanders van deze stelling)

Voorstanders zijn optimistisch over de huidige informatievoorziening; tegenstanders zien dat het in de praktijk nog wel eens schort aan het goed ontsluiten van informatie. Dat kan zelf leiden tot

veiligheidsrisico's. Informatie is vooral aanbodgericht, en er zit meer informatie in hoofden van mensen dan in goed ontsloten systemen.

Stelling 4: Het DSO kan goed aansluiten bij de veranderstrategie die je kiest als gemeente. (Minder voor- dan tegenstanders van deze stelling en veel deelnemers nemen de middenpositie in)

De discussie gaat vooral over de vraag of het digitaal stelsel gemeenten gaat dwingen om op een andere manier te gaan werken. Sommige deelnemers denken van wel; een consoliderende gemeente zal meer ruimte aan initiatieven moeten bieden. Anderen menen dat je ook met het DSO heel consoliderend kunt werken, door "alle schuifjes dicht te zetten" en niks mogelijk te maken. Met de aantekening daarbij dat je dan als gemeente de maatschappelijke trend wel hebt gemist. Het DSO creëert in elk geval een verwachtingspatroon en wordt gezien als breekijzer: het kan deuren openen en systemen met elkaar in verband brengen die nu los van elkaar staan.

BLOK VERDIEPING OP INHOUDELIJKE THEMA'S

In het verdiepende deel zoomen we in op welke onderdelen uit het DSO belangrijk zijn voor gemeenten. De "Metrokaart met knooppunten" uit de presentatie van Bert Uffen geeft hierbij enig inzicht.

Uit een lijst van meer dan tien onderwerpen, kiezen we er vijf om in groepen te bespreken.

- 1: Loketfunctie (dienstverlening en ook informatieverstrekking/gelijke informatiepositie)
- 2: Informatiehuizen (gegevenskwaliteit)
- 3: Digitaal Omgevingsplan + regelbeheer
- 4: Zaakgericht werken + werkprocessen + samenwerken
- 5: No regret maatregelen

In vijf groepen bespreken de deelnemers over hun onderwerp de volgende punten:

- welke keuzemogelijkheden heb je als gemeente?
- wat moet je ervoor organiseren?
- wat kun je daar nu al voor doen?
- welke onduidelijkheden moeten opgelost worden?

GROEP 1 Loketfunctie

De loketfunctie van het DSO is in het visiedocument DSO heel breed en conceptueel beschreven: van informatievoorziening en aanvragen ontvangen tot zienswijzen en klachten. Wat betreft de diensten die je via het loket moet aanbieden, biedt de wet geen keuze; de vorm daarvan is (nog) wel vrij. In de groep is discussie over de vraag of complexe achterliggende stukken bij besluiten (technische rapporten, onderzoeken) naar B1-niveau moeten worden vertaald. Met het oog op de beoogde gelijke informatiepositie is dat wel gewenst.

Bij een lid van de groep worden nu al alle bijlagen bij een vergunningaanvraag digitaal ontsloten. Privacy is dan wel een vraagstuk. Bij een ander lid is geprobeerd om ook andere relevante bestanden aan een aanvraag te koppelen (beleidsstukken, visiedocumenten), maar die proef is stopgezet, omdat dat teveel tijd en geld kostte.

Nu al organiseren: Alle informatie verzamelen, ontsluiten, stroomlijnen en koppelen. En een keuze maken over het serviceniveau (vertalen naar B1-niveau of verantwoordelijkheid bij burger leggen om

expertise in te huren). Ook nadenken over de omslag naar een faciliterende overheid en de medewerker van de toekomst. Hier raakt het loket aan het dienstverleningsconcept.

GROEP 2: Kwaliteit van gegevens in Informatiehuis

Besluitvorming vindt plaats op basis van data, dus die moet 100 % kloppen. Nu zit er nog een ambtenaar tussen die toetst en als vangnet dient, als je dat gaat automatiseren ben je afhankelijk van kwaliteit van informatie.

Gemeenten kunnen nu al aan de slag om inzicht te krijgen in de kwaliteit van hun informatie en maatregelen nemen indien nodig. Bovenop het minimum van verplichte informatie, kun je ook kijken naar wat je als gemeente belangrijk vindt. Groen en schone lucht? Dan kun je aanvullende luchtkwaliteitgegevens aanbieden.

De groep constateert dat nog onvoldoende urgentie, zowel in het groepje (gemeenten) als bij wetgever en in de VIVO (Verkenning Informatievoorziening Omgevingswet).

Onduidelijkheden: Hoe zit het met aansprakelijkheid als informatie onjuist is? Een andere vraag is of de informatiehuizen een verplichting krijgen om onjuistheden te melden, zoals nu ook bij de basisregistraties het geval is. Cees van Westrenen weet te melden dat een terugmeldplicht niet is geregeld in de Omgevingswet, maar dat in het DSO wel een voorziening komt om terug te melden als iets niet klopt. En: De bronhouder is altijd aansprakelijk voor juiste informatieverstrekking.

GROEP 3: Digitaal omgevingsplan en regelbeheer

Belangrijke keuzevragen vooraf rond het omgevingsplan zijn: Hoe neem je regels erin op (open of gesloten normen of een mix), welke verordeningen en omgevingswaarden komen erin, hoe ga je om met delegatie en bestuurlijke afwegingsruimte? De ambitie van de raad is hierop ook van invloed. Evenals de keuze voor een eigen omgevingsvisie, danwel een gezamenlijke visie met andere gemeenten.

In het omgevingsplan moeten heel veel gegevens worden opgenomen. Het begint met de praktische vraag welke informatie we al digitaal hebben en welke we nog moeten digitaliseren. Via GIS kunnen diverse kaartlagen over elkaar worden gelegd, dat biedt hulp bij integrale afwegingen en het voeren van discussie over integraliteit en dilemma's.

Onduidelijkheid hierbij is of de GIS-kaarten aansluiten op het DSO en of het DSO eisen stelt aan de vormgeving van het omgevingsplan. Ook weten we nog niet hoeveel bewegingsruimte de gemeente heeft met betrekking tot vergunningsvrij en vergunningsplicht.

Door alle onduidelijkheden kunnen gemeenten maar beperkt oefenen met het omgevingsplan.

Een uitdaging voor de organisatie is: welke mensen betrek je erbij? Geo-informatie, beleidsmedewerkers, RUD, waterschap, veiligheidsregio, GGD, provincie.

Driehoek als standaard! Cees van Westrenen reageert hierop: het DSO vraagt m.b.t. het stellen van regels rekening te houden met drie instrumenten: De regel (bijvoorbeeld: we stellen een bouwhoogte vast), de waarde (bijv. de bouwhoogte is maximaal acht meter) en het gebied (een gebied of object waarvoor de regel geldt). Dat zorgt ervoor dat de informatie op een goede manier in de beslisboom opgenomen kan worden en dat het resultaat minder snel zal zijn 'bel de gemeente'.

Op deze driehoek kunnen gemeenten zich vast voorbereiden

GROEP 4: Zaakgericht werken en samenwerken

Hieronder verstaan we: bij het proces piketpalen slaan (de punten die het verloop van het proces aangeven) en daaromheen een dossier bouwen. Het dwingt integraal werken af: iedereen kijkt naar hetzelfde dossier, je bouwt archivering op en kunt anderen toegang geven en betrekken.

Welke keuzes heb je?

- Je kunt het proces inrichten zoals je wilt, fijnmazig of grof.
- Je hebt keuze voor een zaaktype catalogus.
- En keuze voor een leverancier.

In relatie tot de Omgevingswet is de samenwerking met meer ketenpartners van belang. Kies je voor één leidend zaakstelsel waar iedereen in werkt (een soort OLO-plus) of stelt één bevoegd gezag een zaakstelsel ter beschikking en sluiten anderen daarbij aan?

Wat gemeenten nu al kunnen doen is hun proces over die ketens heen in kaart brengen en optimaliseren. Ook: digitaal werken voor zover dat nog niet gebeurt en ketenpartners opzoeken om na te denken over hoe de samenwerking straks kan verlopen.

Aandachtspunten zijn nog: hoe kun je x- en y-coördinaten (een object, een vlak of een strook) verbinden aan het zaakdossier? Hoe ga je om met historie? En bij wie liggen eigenaarschap en bevoegd gezag?

GROEP 5: No regret

Veel dingen die je zonder spijt nu al kunt uitvoeren, zijn in vorige groepen al genoemd. Ter aanvulling noemt deze groep nog:

- Nulmeting van gegevens die je in digitaal wilt hebben: zijn die al beschikbaar en kan je er goed bij?
- M.b.t. de Basisregistraties: inventariseer bestaande informatie en bepaal de kwaliteit ervan (is de informatie getoetst, verouderd?).
- Gegevens die nu geografisch op adres zijn georiënteerd moeten worden omgezet naar een systeem met x- en y-coördinaten.
- Applicatieharmonisatie: ga na welke applicaties we nu allemaal hebben in de organisatie. Werken die allemaal, heb je ze nodig?
TIP: op de website Gemma software catalogus kunnen gemeenten invullen met welke applicaties ze werken en wat andere gemeenten gebruiken.
- Creëer bestuurlijke urgentie over het DSO.
- Gegevensbeheer is een vak dat met de komst van de Omgevingswet flink gaat veranderen. Daar kun je met strategisch personeelsmanagement nu al op inspelen.

De groep noemt ook een paar regrets:

- Te snel met alle informatie naar buiten willen, met het risico dat informatie niet goed gecheckt is.
- Nu al een omgevingsplan voor het hele grondgebied vaststellen met hoge DSO-ambitie. Veel is nog niet duidelijk, dus de kans bestaat dat je bij invoering van de wet van alles moet veranderen.
- Nu al applicaties en tools laten bouwen.

BLOK VERDIEPING OP ORGANISATORISCHE IMPACT

Tot slot van de bijeenkomst hebben de deelnemers in hun groep bekeken wat de impact is van de vijf onderwerpen op de organisatie (structuur, strategie, systeem, samenwerking, vaardigheden, staf, stijl en gedeelde waarden).

1: De loketfunctie heeft impact op de volgende punten:

- Samenwerking: in de keten
- Vaardigheden: Integraal denken en handelen. Ook ingestoken vanuit dienstverlening en kwaliteitsnormen; voor management: delegeren
- Stijl: Open en transparant zijn; meer faciliterend
- Gedeelde waarden: Ontkokeren.

2: Kwaliteit van gegevens voor het informatiehuis heeft impact op de volgende punten:

- Structuur: Kan binnen de huidige structuur worden opgepakt
- Strategie: Urgentie
- Vaardigheden: Urgentie; impact definiëren bij ontbreken van informatie
- Staf: Urgentie.

3: Digitaal omgevingsplan en regelbeheer heeft impact op de volgende punten:

- Structuur: Bredere groep mensen: planvormers, omgevingskwaliteits-deskundigen, GGD, veiligheidsregio, vakdeskundigen, openbare ruimte
- Strategie: Organisatiekanteling: fysiek domein participatie via wijkmanagers; gebruik maken van het netwerk in de wijk voor het sociaal domein
- Systeem: DSO aansluiten; nieuwe planvormingssoftware; digitale ondersteuning participatieproces (bijv. via social media)
- Samenwerking: integraler en breder
- Vaardigheden: communicatief sterk; meer gericht op belang van anderen; sterk in netwerken; ja, mits; 1 aanspreekpunt/casemanager; integrale blik
- Staf: (als hierboven)
- Stijl: Integraal' breed belang; dienstverlenende houding
- Gedeelde waarden: Ophalen bij de bevolking en de raad, per gebied want dat kan verschillen.

4: Zaakgericht werken/samenwerken heeft impact op de volgende punten:

- Strategie: Opschalen naar ketenniveau; commitment ophalen; politieke wil/ook op bestuursniveau
- Systeem: Proces inzichtelijk; zijn systemen geschikt?; afspraken over uitwisseling; data en documenten op orde
- Samenwerking: Afspraken maken; consensus over wat samen; bewustzijn van rol in keten
- Vaardigheden: Snelheid in besluitvorming; durven, leiderschap; digitale vaardigheden
- Stijl: Transparant, open; vertrouwen
- Gedeelde waarden: Zie strategie -> men moet er hetzelfde inzitten.

5: De no regret maatregelen hebben impact op de volgende punten:

- Structuur: Versterken samenwerking data- en gegevensspecialisten rond fysieke leefomgeving: BAG, ro, milieu OR, cultuur, OD ...etc; herindeling/reorganisatie
- Strategie: Basis op orde; urgentie creëren
- Samenwerking: Zie structuur

- Vaardigheden: Op lange termijn andere banen, zoals risico-analist, projectmedewerkers.

Overige onderwerpen

Naast de onderwerp die hiervoor zijn benoemd, zijn andere onderwerpen benoemd die relevant zijn voor gemeenten als het gaat om het DSO:

- Informatiehuizen (gegevensbeheer, harmonisatie van begrippen)

- Samenwerking

- Archivering / 3D-visualisatie

- Loket als Vraagboom

- Status van informatie, tot en met bezwaar en beroep (privacy is dan een vraagstuk)

- Beheer (in de keten): Wie is waar verantwoordelijk voor?

- Register: duidelijkheid over begrippen

- Eigen werkprocessen en informatie-architectuur in beeld brengen, om makkelijker te schakelen.

- Ook informatieverstrekking aan burger, voor gelijke informatiepositie

- 3D-visualisatie

- Objectenregister (elektronisch gebouwendossier)